

Det kongelige danske geografiske Selskab.

det syvende Møde gav Prof. *Erstev* en Udsigt over en geografisk Udstilling, der var arrangeret i Lokalet;

i et senere Hæfte skal der komme nærmere Meddelelse herom.

Roudaires Plan til at oversvømme en Del af Sahara,

efter et Foredrag af **S. B. Thrige**, Professor.

Medens det Projekt, som en Engelskmand for nogle Aar siden kom frem med til at oversvømme en Del af Sahara lige over for de kanariske Øer, var aldeles umuligt, da det Land, der skulde oversvømmes, ligger 700—1000 Fod over Havet*), er der derimod alvorlig Tale om at lede Middelhavet ind i de lave Egne i den sydlige Del af Tunis og Provinsen Constantine. Den Mand, der har fremsat denne Plan, er Commandant (Bataillonschef) *Roudaire*, første Gang i „Revue des deux mondes“ for 1874 og nu efter fortsatte Undersøgelser i en Rapport til det franske Undervisningsministerium. Da denne Plan synes at have en Fremtid for sig, maa det have Interesse at betragte den lidt nærmere.

Som det yderste Forbjerg af den høje Bjærgmasse Djebel Aurés med Spidser paa over 7000 Fod rager det tørre og nøgne Djebel Amar Kaddu frem over Ørkenen. Man har en vid og prægtig Udsigt derfra: mod Nord ser man de om Vinteren snedækkede Toppe af Djebel Aurés, Skove og Græsange paa dets Skraaninger, igjennem hvilke talrige Vandløb strømme ned, maleriske Landsbyer med Haver og Marker, beboede af Berbere eller Kabyler, bosiddende, arbejdsomme Folk, der fra Arilds Tid have været knyttede til deres lille Plet Jord; mange af dem ere blonde og have blaa Øjne. Mod Syd ser man derimod et uendeligt Sandhav, lave Sletter, udtørrede af en brændende Sol, hist og her nogle grønne, næsten sorte Pletter, Oaserne, i den graa Ørken. Disse Sletter ere om Vinteren dækkede med Telte og Hjorder af Kameler og Faar; Beboerne ere arabiske Nomader med sorte Haar og broncefarvet Hud. Fransk-mændene have dels fornyet gamle Brønde, dels anlagt mange nye; omkring disse kan man i Morgenstunden se Kameler samle sig, og *Roudaire* skildrer, hvorledes de stak-

kels Dyr i Nærheden af Vandbeholderne opgive deres jævne Skridt og styrte sig hen til Vandet i vilde Spring og med underlige Glædeshyl. I Marts begynde Nomaderne at stige op mod Nord for at tilbringe Sommeren i Højsletterne, nord for Djebel Aurés; fra den 20de April til Slutningen af September finder man ikke et eneste Telt i Lavletterne, thi Heden er da utaalelig.

Fra Djebel Amar Kaddu ser man gjennem den klare Luft længst ude i Synskredsen mod Syd en skinnende Stribe; det er *Shot Mel Riv*. Med Navnet „Shot“ betegne de indfødte dyndede Lavninger, dækkede med Salte, hvor Vandet kun holder sig til visse Tider. *Shot Mel Riv* indtager en Overflade af henved 50 □ M., og fra den strækker sig mod Øst en Række lignende Lavninger, af hvilke den østligste, *Shot el Djerid*, kun ligger lidt over 2 Mil fra Gabébugten. Naar disse Lavninger ere tørre, ere de dækkede med Magnesiumsalte og se ud, som om de vare overtrukne med Rimefrost; vover man sig ind i dem, møder man en trykkende Hede, Øjnene blændes ved Solstraalernes Brydning paa de smaa Magnesiumkrystaller, som dække Jorden, og Gjenstandene paa Bredden spejle sig ligesom i det mest gjennemsigtige Vand. *Roudaire* fandt 1873 *Shot Mel Riv* ganske tør med talrige Spor af Gaseller i Bunden; i det hele var denne fast, kun paa nogle Steder sank man lidt i, og man maatte tage sig i Agt for Dyndhuller, i hvilke man vilde blive helt borte, naar man sank ned i dem. Langt farligere er *Shot el Djerid*; igjennem denne gaar en meget besøgt Vej, men det er kun en snæver Sti, hvor man maa gaa Gaasegang; thi uden for Stien er der meget farligt. I „Exploration scientifique de l'Algérie“ fortæller Mul: Ahmed, at en Karavane paa over 1000 Kameler forsvandt helt, fordi et Dyr fjærnede sig fra Stien, og alle de andre fulgte efter, og selv havde han oplevet, at et Stykke af Jordbunden pludselig sank og slugte de Mennesker og Dyr, der befandt sig paa det.

*) *Ed. Erstev*. I Anledning af Dr. O. Lenz's Rejse. Geogr. Tidskr. 5te Bd. 1881. S. 148.

I disse Egne har nu Roudaire foretaget en Række Maalinger, og Resultatet af disse har været følgende: Shot Mel Rir ligger henved 100 Fod under Havfladen, den øst derfor liggende Shot el Rharsa mere end 50 Fod under Havfladen, medens Shot el Djerid har en Middelhøjde af 50 Fod over Havfladen. Lidt højere hæver Landet sig imellem dem, højest i Landryggen mellem Shot el Djerid og Gabésbugten. Roudaires Plan er nu først at gennemstikke denne Landryg, som består af Mærgel og Kalksten. De første Gjennemstikninger skulle være mindre end den endelige Kanal; thi man kan stole paa, at Strømmen siden vil udvide og uddybe dem. Den endelige Kanal skal have en Breddede af over 150 Fod og en Dybde af 25 Fod under Ebben i Bugten samt et Fald af 8 Tommer. Denne Kanal skal fortsættes gennem Shot el Djerid, og dér vil Gjennemskæringen være meget let, da Jordbunden er saa dyndet, at man synker dybt i, og da der paa mange Steder er dybe Revner fulde af Saltvand, som Araberne kalde „Havets Øjne“, og som vise, at der er underjordisk Vand under Bunden. Naar man dernæst har gennemgravet den ikke betydelige Landstrimmel mellem Shot el Djerid og Shot el Rharsa, vil man ved Hjælp af det indstrømmende Hav og de underjordiske Vaande i Shot el Djerid kunne skaffe den udgravede Jord ind i Shot el Rharsa, som er dyb nok til at modtage den. Fra Shot el Rharsa vil man igjen gennemstikke Landryggen imellem den og Shot Mel Rir, som let vil kunne tage imod den udgravede Jord og vil fyldes med Vand. Man regner, at der vil hengaa 8 til 9 Aar, inden hele Vandvejen bliver sejlbare for store Skibe, og at den snart bredere, snart smallere Havarm, der saaledes vil dannes, vil udgjøre henved 150 □ M. Udgifterne anslaaes til omtrent 50 Mill. Kr.

At Arbejdet kan udføres, kan der ikke være Tvivl om; Spørgsmaalet er blot, om det vil medføre tilstrækkelige Fordele. Som den første Fordel ansøger Roudaire Forbedringen af Klimaet i de nord for den nye Havarm liggende Dele af Algérie og Tunis. Ved Fordampningen vil der opstaa Masser af Vanddampe, der ville tjene som en Skjærm imod Solheden og formindske de natlige Udstraalinger. De hyppige sydlige og sydøstlige Vinde ville drive Dampene hen imod Djebel Aurés, hvor de ville fortætte sig til Skyer og falde ned i Form af Regn

og Sne. Vandløbene, som nu ofte udtørres eller tabe sig i Sandet, ville blive stadige og falde ud i Havarmen, talrige Kilder ville springe frem, og frugtbart Dynd vil udbrede sig over Sletten. Fede Marker ville dække Landet, og Ørkenen vil blive forvandlet til rigt Agerland. — Planens Modstandere indvende, at et i Forhold til den umaadelige Sahara saa ubetydeligt Vandbassin ikke vil frembringe nogen følelig Forandring i Klimaet; de mene dernæst, at Vanddampene ville skade Dadelpalmerne, som nu udgjøre Oasernes eneste Rigdom. Men selv om Forandringen ikke skulde blive saa stor, som Roudaire antager, ville Fordelene dog sandsynligvis overveje den mulige Skade, og dertil kommer nu Dannelsen af nye Handelsveje. Medens Karavanerne for Tiden foretrække vestligere eller østligere Veje og sky Rejsen over Bjærgene gennem Algérie, ville nye Handelspladser, som ville danne sig ved Havarmen, lokke dem hen til denne. Dertil kommer endelig den, maaske allervigtigste Fordel, Dannelsen af en fortræffelig Sydgrænse for de franske Besiddelser i Afrika. Naar først Frankrigs Sømagt kan beherske den nye Havarm, vil der ikke let kunne blive Tale om Opstand nord for denne, og det franske Overherredømme i Tunis vil blive sikret mod ethvert Angreb fra Syd og Øst. Ogsaa i fjærnere Egne vil Frankrigs Anseelse stige. For nogen Tid siden er der kommet et Gesandtskab til Paris fra Landskabet Futa Djallon i det indre Senegambien, og Frankrigs Indflydelse er bleven sikret i dette frugtbare Land, hvor man allerede er i Færd med at anlægge en Jærnbane for at forbinde de franske Kolonier ved Senegal med de indre Egne og gjøre sig til Herre over Handelen paa Nigerlandet. Naar der gjøres saa meget for disse langt fjærnere Egne, bør man vel vente, at man ikke vil betænke sig paa at anvende en forholdsvis ringe Udgift paa et Foretagende, der vil være af saa stor Betydning for det langt vigtigere Algérie. Da nu en af det franske Videnskabernes Akademi nedsat Kommission har udtalt sig gunstig for Roudaires Plan, og da Kanalernes Konge, Ferdinand de Lesseps har gjort sig til dens Talsmand, vil det maaske ikke vare længe, inden det store Arbejde vil blive udført til Gavn og Ære for Frankrig, Kulturen og Videnskaben.